

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin İncelenmesi¹

 Duygu SARI

Milli Eğitim Bakanlığı
duygusari@hotmail.com

 Mehmet KATRANCI

Kırıkkale Üniversitesi
mtkatranci@kku.edu.tr

Makale Türü:	Araştırma	Gönderilme Tarihi:	20/09/2021
Kabul Tarihi:	18/11/2021	Yayınlanma Tarihi:	01/12/2021

Makale Bilgileri

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Girişimcilik,
Girişimcilik eğilimi,
İlkokul öğrencileri

Bu çalışmada ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilin ilkokul dördüncü sınıfında öğrenimine devam eden 314'ü erkek, 302'si kız olmak üzere toplam 616 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu ve Çocuklar İçin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin toplanması, COVID-19 salgını nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirildiği için veri toplama araçları öğrencilere çevrimiçi ortamda ulaştırılmış ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan öğrencilerin ölçekleri doldurmaları sağlanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik sonuçları ile Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Ayrıca elde edilen tüm sonuçlar için etki büyüklüğü değeri de hesaplanmıştır. Yapılan analizlerde bilgisayar destekli bir istatistik programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin girişimcilik eğiliminin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin okul öncesi eğitim alma ve bilim temalı çocuk dergisi takip etme durumuna, bir aylık sürede okuduğu kitap sayısına, okumaktan hoşlandığı kitap türüne, gelecekte yapmayı düşündüğü mesleğe ve ailenin sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte cinsiyet ile anne ve baba öğrenim durumu değişkenlerinin, araştırmanın örnekleminde yer alan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı düzeyde bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

¹ Bu çalışma, Doç. Dr. Mehmet KATRANCI danışmanlığında Duygu SARI tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinin verilerinden üretilmiştir.

Sarı, D., & Katrancı, M. (2021). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 334-360.

<https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2021.07.03.006>

Dergi Web Sayfası: <http://dergipark.gov.tr/gebd>

Investigation of Entrepreneurship Tendencies of Primary School Fourth Grade Students

Article Info

Keywords:

Entrepreneurship, Entrepreneurial tendency, Primary school students

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the entrepreneurship tendencies of primary school fourth grade students in terms of some demographic characteristics. The research was carried out with the participation of a total of 616 students, 314 boys and 302 girls, continuing their education in the fourth grade of primary school in a province located in the Central Anatolia Region of Turkey in the 2020-2021 academic year. The data of the research designed in the descriptive survey model were collected through the personal information form and the Inventory of Entrepreneurial Tendencies for Children. Since the data collection was carried out during the distance education process implemented due to the COVID-19 epidemic, the data collection tools were delivered to the students online and the students who volunteered to participate in the research were provided to fill in the scales. In the analysis of the data, descriptive statistics results and Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used. In addition, the effect size value was calculated for all the results obtained. A computer aided statistical program was used in the analysis. As a result of the research, it was determined that the entrepreneurship tendency of the students was at a high level. It has been determined that the entrepreneurship tendency of the students participating in the research differs significantly according to their pre-school education and following a science-themed children's magazine, the number of books they read in a month, the type of book they like to read, the profession they plan to do in the future and the socioeconomic level of the family. On the other hand, it was observed that the variables of gender and mother and father educational status did not have a significant effect on the entrepreneurship tendency of the fourth grade students in the sample of the study.

GİRİŞ

Küresel ölçekte rekabet edecek güçlü ekonomilerin ön plana çıktığı 21. yüzyılda, girişimcilik her ulusun ekonomik ilerlemesinde dinamik bir güç olarak önem kazanmıştır (Jang, Hadley, Son ve Song, 2019). Girişimcilik kavramı, topluma değer katan çözümler üretme anlamında her zaman çevreye yönelik tutumlara ve çözüm üretme kapasitesine bir referans olmuştur. Günümüzde güçlü rekabet ortamı ile iş güvenliğindeki zorluklar, gelişmekte olan ve sanayileşmiş ülkeleri mali kalkınma ve kişisel hedeflere ulaşmak için girişimciliği sürdürmeye yöneltmektedir (Anwar, 2017). Girişimcilik, özünde rekabetçi bir piyasa ortamında rekabeti dengelemek ve ulusların ekonomik refahını artırmak için hayati bir unsur olarak nitelendirilmektedir. Çünkü girişimciler yenilikçi ve yaratıcı faaliyetler gerçekleştirme çabası içinde yeni düşünceleri hayata geçirerek yeni endüstrilerin ve teknolojilerin doğmasını sağlayan, ekonomik kalkınmaya katkı sunan bireyler olarak görülmektedirler (Yurtseven, 2020). Bu ilginin bir sonucu olarak araştırmacıların girişimciliğin önemi başta olmak üzere girişimci bireylerin özelliklerine, girişimciliği etkileyen faktörler ve girişimciliğe katkılara yönelik çalışmaları her geçen gün artmaktadır (Ozaralli ve Rivenburgh, 2016). Girişimcilik, 21. yüzyılda bireylerin sahip

olması gereken becerilerin başında düşünülmekte ve girişimci özelliklerin eğitim sayesinde bireylere kazandırılabilceği belirtilmektedir (Ruskovaara ve Pihkala, 2013). Bu nedenle girişimciliğin sadece ekonomistlerin çalışma alanı olmaması gerektiği ve diğer alanlarda da çalışılması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2015). Girişimci kariyerlere ve eğitime olan ilgi 1985'te yükselmeye başlamış, bunun sonucu olarak eğitim programlarında girişimcilik eğitimi fikri daha geniş çapta benimsenmiştir. 2001 yılına kadar yalnızca Amerika'da 700'den fazla üniversite aktif olarak girişimcilik eğitimine katılmıştır. Başta ABD olmak üzere Kanada, Singapur gibi birçok ülke girişimcilik eğitime ve girişimcilik faaliyetlerine yönelik önemli politikalar gerçekleştirmişlerdir (Mwakujongwa ve Bwana, 2013). Türkiye'de de son yıllarda eğitim politikalarında girişimcilik becerilerine vurgu yapılmakta, ilkokuldan yükseköğretime tüm kademelerde girişimcilik becerilerini geliştirmek için çaba harcanmaktadır. 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan yeterlik ve beceriler müfredatlara dâhil edilerek girişimcilik becerisi programlarda yerini almıştır (MEB, 2018).

Bireylerin fikirleri eyleme dönüştürme yeteneği olarak görülen girişimcilik; yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma ile ilişkili olup aynı zamanda hedeflere ulaşmak için proje planlama ve yönetme becerilerini içerir (Tican, 2019). Girişimcilik genel olarak iş becerileri ve yeni girişimlere başlamanın yanında, toplumu ve ekonomiyi ilgilendiren düşünce ve davranış şekli olarak ifade edilmektedir (Herrmann, Hannon, Cox, Ternouth ve Crowley, 2008). Girişimcilik eğitimi ise öğrencileri iş dünyasına hazırlayan ve onlara hayatlarının her alanında uygulayabilecekleri bireysel, sosyal ve ekonomik getiri sağlayacak bir dizi yeteneğin kazandırıldığı süreç olarak tanımlanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2015). Girişimcilik, K-12 eğitim seviyesinde ticari girişimcilikten ziyade farklı düşünceler üretme, fırsatları değerlendirme, yenilik yapma, başarıya arzusuna sahip olma, hedeflerine ulaşmada risk alma, kararlı ve ısrarcı olma, çeşitli projeler ve organizasyonlar gerçekleştirme gibi becerileri kapsamaktadır (Çelik, Bacanak ve Çakır, 2015; Deveci ve Çepni, 2014). Burdus'a (2010) göre girişimci, liderlik özelliklerine sahip, belirli fırsatları kullanmak için riskler alan, kendi güçleri temelinde hareket eden ve stratejisini neredeyse tamamen kişisel çıkarları doğrultusunda geliştiren kişidir. Literatüre göre bu özelliklere sahip girişimci bireyler yetiştirmek için gerekli çalışmalara erken yaşlarda başlanması oldukça önemlidir (Samydevan, Mohd Amin ve Piaralal, 2021; Yurtseven, 2020). Erken yaşta verilen girişimcilik eğitimi öğrencilerin yaşamları üzerinde daha büyük bir etkiye sahiptir (Azizi ve Mahmoudi, 2019). Öte yandan girişimcilik, yüksek motivasyon ve girişimcilik ruhu altında bireylerin girişimcilik faaliyetlerine isteklilik göstermeleriyle mümkün olabilir (Yurtseven, 2020). Girişimcilik faaliyetlerine isteklilik ise kişilerin işlerini veya projelerini yapmadaki istek ve kararlılığını ifade eden girişimcilik eğilimini ön plana çıkarır (Börü, 2006). Genel olarak eğilim, kişilerin belirli bir davranışı gerçekleştirmeye hazır olduğunun bilişsel temsili anlamına gelir ve davranıştan önce geldiği düşünülür (Fayolle, Gailly ve Lassas-clerc, 2006). Zamanla değişme

olasılığı göz önüne alındığında eğilim, eylemden önce geçici ve nedensel olarak bilişsel durum olarak tanımlanabilir (Krueger, 2007). Norris'e (2009) göre girişimcilik eğilimi, arzu edilen girişimcilik davranışı olarak ifade edilmiştir. Damar'a (2015) göre ise girişimcilik eğilimi; herkesin göremediği fırsatları gören, fırsatlardan değer yaratan, kendine güvenen, risk alabilen, yenilikçi ve başarıya isteği olan, belirsizliklere karşı cesaret, yürek, zekâ ve şans gibi kişisel yetenekleri ile bir işe girişme niyetidir.

Araştırmalara göre girişimcilik, bireyin kişisel özellikleri ve içerisinde bulunduğu sosyal çevre ile ilişkilidir (Marangoz, 2013). Kendine güvenme, fırsatları değerlendirme, yenilik yapma, başarılı olma, risk alma ve belirsizliklerin üstesinden gelme gibi kişisel özellikler girişimci bireyleri tanımlayan özelliklerdir (Çelik, Bacanak ve Çakır, 2015). Marangoz'a (2013) göre bu kişisel özellikler ancak uygun çevresel faktörlerle birleştiğinde girişimcilik bakımından anlamlı hale gelir. Bu özelliklerin eyleme dönüşmesinde ise girişimcilik eğilimi önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan bireyin yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve ailenin gelir durumu gibi demografik özellikleri ile psikolojik özelliklerinin de girişimcilik üzerinde etkili olduğu değerlendirilmektedir (Samydevan, Mohd Amin ve Piaralal, 2021). Burada sözü edilen psikolojik özellikler; başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven ve yenilikçilik şeklinde belirtilmektedir (Koh, 1996). Bu özellikler aynı zamanda girişimci kişilik özellikleri olarak da nitelendirilmektedir (Bozkurt ve Erdurur, 2013). Dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de son zamanlarda üniversite mezunlarının işsizliği büyük bir endişe kaynağı haline gelmiştir. Bu sorunun üstesinden gelmek için girişimci faaliyetlere doğrudan destek verme ve çeşitli kurumlarda girişimcilik eğitimi verme yoluyla istihdam teşvik edilmektedir (Tican, 2019). Öğrencilerin girişimciliğe katılımını artırmak ve böylece işsizlik sorununu ele almak için girişimcilik eğilimlerinin belirleyicilerini araştırmak gerekir. Türkiye'de girişimcilik eğilimleri ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde; üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde kişisel özelliklerin önemi (Bozkurt, 2006), üniversite öğrencilerinde girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi (Balaban ve Özdemir, 2008), üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi (Özdemir, 2015), ortaöğretimde girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin incelenmesi (Ulucan, 2015) gibi daha çok üniversite düzeyinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Oysaki birçok beceride olduğu gibi girişimcilik becerisinin kazandırılmasında da erken yaşlarda verilecek eğitimin daha etkili olacağı bilinmektedir (Azizi ve Mahmoudi, 2019). Bu nedenle bu çalışma ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bazı demografik özellikler açısından belirleyicilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri hangi düzeydedir?

2. İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri; cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi, okul öncesi eğitim alma durumu, kitap okuma sıklığı, okumaktan hoşlandığı kitap türü, takip edilen dergi ve gelecekte seçilmesi düşünülen meslek türüne göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma betimsel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel çalışmalar, bir durumu aydınlatmak, değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak, incelenen durumu açıklamak ve tanımlamak için yapılır. Karasar'a (2005) göre betimsel tarama, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilin ilkokul dördüncü sınıfında öğrenimine devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Elde edilen bilgilere göre evrende yer alan öğrenci sayısı 2856'dır. Büyüköztürk ve diğ.'ne (2014) göre 3000 kişilik çalışma evreni için ve 0,95 güven aralığında 341 kişilik örneklem büyüklüğü yeterlidir. Bu açıklama dikkate alınarak örneklem için belirtilen sayının üzerine çıkılması hedeflenmiştir. Örneklem belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeni ile örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda araştırmaya katılmak için gönüllü olan 314 erkek, 302 kız olmak üzere toplam 616 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda öğrencilere yönelik; cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi, bir aylık sürede okunan kitap sayısı, okumaktan hoşlanılan kitap türü, düzenli takip edilen çocuk dergisi ve gelecekte seçilmesi düşünülen mesleğe yönelik sorular yer almaktadır.

Çocuklar İçin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri

Araştırmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini incelemek için Yurtseven ve Ergün (2018) tarafından geliştirilen "Çocuklar İçin Girişimcilik Eğilimleri Envanteri (ÇGEE)" kullanılmıştır. ÇGEE 24 maddeden oluşmakta ve 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar Başarılı Olma (7 madde), Problem Çözme (6 madde), Yenilikçilik (6 madde) ve Kendine Güven (5 madde) olarak isimlendirilmiştir. Envanter öğrencilerin ifadeyi gerçekleştirme düzeyini "Hiçbir zaman", "Arasına", "Bazen", "Çoğunlukla" ve "Her zaman" şeklinde 5'li Likert tipindeki derecelendirilme ile ölçmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında belirlenen Cronbach Alpha

güvenirlilik katsayısı ,89, bu araştırma kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise ,94'tür. Tamamı olumlu ifadelerden oluşan ÇGEE'den alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120'dir. Ölçekten alınan puanın artması girişimcilik eğiliminin de yükseldiğini göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması, COVID-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle öncelikle okul yöneticileri ve ilkökul dördüncü sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile iletişime geçilerek araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmada kullanılacak ölçekler Google Form's ortamına aktarılmış ve araştırmaya katılmak için gerekli olan çevrimiçi bağlantı adresi okul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri aracılığıyla öğrencilere ulaştırılmıştır. Öğrencilerden araştırmaya katılmadan önce araştırmanın amacını, ölçeklerin yaklaşık yanıtlama süresini ve araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını belirten sayfayı onaylamaları istenmiştir. Böylece öğrencilerin araştırmaya gönüllü olarak katılmaları sağlanmıştır.

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra elde edilen veriler SPSS programına aktarılmıştır. Verilerin analizi sürecinde öncelikle öğrencilerin ÇGEE'nin alt boyutlarından ve genelinden aldıkları puanların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş ve verilerin çözümlenmesinde parametrik olmayan istatistik testlerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyete ve okul öncesi eğitim alma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U testi ile; ebeveynlerinin öğrenim durumuna, aylık gelire, düzenli takip edilen çocuk dergisine, bir aylık sürede okunan kitap sayısına, en çok tercih edilen kitap türüne ve meslek tercihinine göre farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis H testi ile incelenmiştir. Kruskal Wallis H testinde anlamlı farklılık tespit edilmesi durumunda farklılığın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmış, bu karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi kullanılmıştır. Ayrıca tüm karşılaştırmalara yönelik etki büyüklüğü olarak isimlendirilen ve bağımsız değişkenin ya da faktörün bağımlı değişkendeki toplam varyansın ne kadarını açıkladığını gösterilen eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. Bu değer, 0,00 – 1,00 arasında değişmekte ve .01, .06 ve .14 düzeyindeki η^2 değerleri, aynı sırayla "küçük", "orta" ve "geniş" etki büyüklüğü olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2010).

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu araştırma Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerli Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 18.02.2021 tarihinde 02 nolu oturumundaki kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, verilerden elde edilen bulgular araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenerek sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimi düzeylerine yönelik bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi Düzeyleri

Boyut	N	En Düşük	En Yüksek	\bar{X}	S	Düzye
Başarılı Olma	616	7	35	30,18	4,29	Yüksek
Problem Çözme	616	6	30	24,41	4,63	Yüksek
Yenilikçilik	616	6	30	23,98	4,93	Yüksek
Kendine Güven	616	5	25	19,61	4,01	Yüksek
Genel Girişimcilik Eğilimi	616	24	120	98,18	15,79	Yüksek

Tablo 1 incelendiğinde örnekleme yer alan öğrencilerin ÇGEE’nin başarılı olma, problem çözme, yenilikçilik ve kendine güven alt boyutları ile ölçeğin genelinden aldıkları puanların yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin oldukça iyi durumda olduğu ifade edilebilir. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Cinsiyete Göre Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralar		p	Etki Büyüklüğü (η^2)
				Toplamı	U		
Başarılı Olma	Erkek	314	319,68	100379,0	43904,0	,110	,004
	Kız	302	296,88	89657,0			
Problem Çözme	Erkek	314	307,63	96594,5	47139,5	,901	,000
	Kız	302	309,41	93441,5			
Yenilikçilik	Erkek	314	310,55	97511,5	46771,5	,770	,000
	Kız	302	306,37	92524,5			
Kendine Güven	Erkek	314	321,59	100979,5	43303,5	,062	,006
	Kız	302	294,89	89056,5			
Ölçek Geneli	Erkek	314	314,94	98890,5	45392,5	,360	,001
	Kız	302	301,81	91145,5			

Tablo 2'ye göre erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimi puanlarının, ÇGEE'nin alt boyutlarında ve ölçek genelinde kız öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Eta kare değerleri de tüm alt boyutlarda ve ölçek genelinde etki olmadığını desteklemektedir. Bu bulguya göre cinsiyetin girişimcilik eğilimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı belirtilebilir. Öğrencilerin okul öncesi eğitim alma durumunun girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Boyut	Okul		Sıra Ort.	Sıralar Toplamı	U	p	Etki Büyüklüğü (η^2)
	Öncesi Eğitim	N					
Başarılı Olma	Evet	494	324,84	160471,5	22061,5	,000*	,034
	Hayır	122	242,33	29564,5			
Problem Çözme	Evet	494	321,93	159032,5	23500,5	,000*	,023
	Hayır	122	254,13	31003,5			
Yenilikçilik	Evet	494	324,88	160490,0	22043,0	,000*	,034
	Hayır	122	242,18	29546,0			
Kendine Güven	Evet	494	327,35	161712,5	20820,5	,000*	,045
	Hayır	122	232,16	28323,5			
Ölçek Geneli	Evet	494	326,25	161165,5	21367,5	,000*	,040
	Hayır	122	236,64	28870,5			

*< ,05

Tablo 3'te verilen Mann Whitney U testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimi, tüm alt boyutlar ile ölçek genelinde okul öncesi eğitim alan öğrenciler lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Etki büyüklüğü değerleri incelendiğinde tüm alt boyutlarda ve ölçek genelindeki etkinin küçük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre okul öncesi eğitimin, öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerine olumlu bir etki oluşturduğu ifade edilebilir.

Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin ebeveynlerinin öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Anne öğrenim durumuna yönelik sonuçlar Tablo 4'te, baba öğrenim durumuna yönelik bulgular ise Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Anne Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1-İlkokul	121	304,33	5	3,628	,604	-	,002
	2-Ortaokul	134	292,24					
	3-Lise	197	316,29					
	4-Ön lisans	51	313,18					
	5-Lisans	98	325,24					
	6-Lisansüstü	15	259,77					
Problem Çözme	1-İlkokul	121	313,97	5	1,446	,919	-	,006
	2-Ortaokul	134	300,27					
	3-Lise	197	309,70					
	4-Ön lisans	51	289,58					
	5-Lisans	98	320,53					
	6-Lisansüstü	15	307,97					
Yenilikçilik	1-İlkokul	121	308,71	5	3,820	,576	-	,002
	2-Ortaokul	134	296,91					
	3-Lise	197	316,34					
	4-Ön lisans	51	286,84					
	5-Lisans	98	326,80					
	6-Lisansüstü	15	261,37					
Kendine Güven	1-İlkokul	121	302,41	5	4,035	,544	-	,002
	2-Ortaokul	134	303,87					
	3-Lise	197	323,11					
	4-Ön lisans	51	316,25					
	5-Lisans	98	299,09					
	6-Lisansüstü	15	242,30					
Ölçek Geneli	1-İlkokul	121	305,76	5	2,391	,793	-	,004
	2-Ortaokul	134	297,00					
	3-Lise	197	317,11					
	4-Ön lisans	51	303,17					
	5-Lisans	98	319,75					
	6-Lisansüstü	15	264,83					

Tablo 5.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Baba Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1-İlkokul	52	267,42	5	8,269	,142	-	,005
	2-Ortaokul	80	273,45					
	3-Lise	267	320,94					
	4-Ön lisans	67	326,98					
	5-Lisans	102	306,01					
	6-Lisansüstü	48	321,70					
Problem Çözme	1-İlkokul	52	313,85	5	5,958	,310	-	,002
	2-Ortaokul	80	275,50					
	3-Lise	267	310,51					
	4-Ön lisans	67	297,87					
	5-Lisans	102	313,28					
	6-Lisansüstü	48	351,19					
Yenilikçilik	1-İlkokul	52	292,23	5	11,599	,041*	-	,011
	2-Ortaokul	80	292,29					
	3-Lise	267	319,03					
	4-Ön lisans	67	306,17					
	5-Lisans	102	301,15					
	6-Lisansüstü	48	363,43					
Kendine Güven	1-İlkokul	52	288,86	5	9,949	,077	-	,008
	2-Ortaokul	80	259,34					
	3-Lise	267	320,66					
	4-Ön lisans	67	330,01					
	5-Lisans	102	300,82					
	6-Lisansüstü	48	330,40					
Ölçek Geneli	1-İlkokul	52	288,21	5	9,976	,076	-	,008
	2-Ortaokul	80	260,34					
	3-Lise	267	318,23					
	4-Ön lisans	67	314,84					
	5-Lisans	102	307,69					
	6-Lisansüstü	48	349,52					

* $<,05$

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik eğiliminin, ÇGEE'nin tüm alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde anne öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Tablo 5'te ise baba öğrenim durumuna göre yenilikçilik alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak Bonferroni düzeltmesi kullanılarak Mann Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi sınırı ,003 olarak kabul edildiği için anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Tablo 4 ve Tablo 5'te tüm alt boyutlarda ve ölçek genelindeki etki büyüklüğü değerlerinin sıfıra yakın olması da bu durumu desteklemektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, ebeveynlerin öğrenim durumunun girişimcilik eğilimi üzerinde etkisinin olmadığı ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin, ailelerinin aylık gelire göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Aylık Gelire Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Aylık Gelir	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1-0-2000 TL	110	264,27	3	24,778	,000*	1-4	,036
	2-2001-4000 TL	197	281,57				2-4	
	3-4001-6000 TL	165	326,03					
	4-6001 TL ve üzeri	144	359,05					
Problem Çözme	1-0-2000 TL	110	284,13	3	19,158	,000*	1-4	,026
	2-2001-4000 TL	197	281,09				2-4	
	3-4001-6000 TL	165	312,30					
	4-6001 TL ve üzeri	144	360,26					
Yenilikçilik	1-0-2000 TL	110	262,09	3	36,556	,000*	1-4	,055
	2-2001-4000 TL	197	273,38				2-3	
	3-4001-6000 TL	165	323,52				2-4	
	4-6001 TL ve üzeri	144	374,79					
Kendine Güven	1-0-2000 TL	110	271,43	3	15,142	,002*	1-4	,021
	2-2001-4000 TL	197	292,94				2-4	
	3-4001-6000 TL	165	313,83					
	4-6001 TL ve üzeri	144	352,01					

Tablo 6.*Devam*

	1-0-2000 TL	110	267,25	3	28,406	,000*	1-4	,042
Ölçek	2-2001-4000 TL	197	277,66				2-4	
Geneli	3-4001-6000 TL	165	321,58					
	4-6001 TL ve üzeri	144	367,21					

Tablo 6'da verilen analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri tüm alt boyutlarda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi sınırı ,008 olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda başarılı olma, problem çözme ve kendine güven alt boyutları ile ölçek genelindeki anlamlı farklılığın aylık geliri 6001 TL ve üzeri olan öğrencilerle aylık geliri 0-2000 ile 2001-4000 TL olan öğrenciler arasında geliri yüksek olan öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Yenilikçilik alt boyutundaki farklılığın ise aylık geliri 6001 TL ve üzeri olan öğrencilerle aylık geliri 0-2000 ile 2001-4000 TL olan öğrenciler arasında; aylık geliri 2001-4000 TL ile 4001-6001 TL olan öğrenciler arasında geliri daha yüksek olan grup lehine olduğu görülmüştür. Etki büyüklüğü değerleri de tüm alt boyutlar ve ölçek geneli için "küçük etki" düzeyindedir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde ailenin aylık gelirin öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili bir değişken olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin düzenli takip edilen çocuk dergisine göre farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Düzenli olarak çocuk dergisi takip ettiğini belirten 147 öğrenci olduğu için analizler bu öğrencilerden elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Düzenli Takip Edilen Çocuk Dergisine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Çocuk Dergisi	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η ²)
Başarılı Olma	1-Bilim Çocuk	63	86,91	2	15,881	,000*	1-3	,096
	2-TRT Çocuk	25	81,04					
	3-Diğer	59	57,23					

Tablo 7.

Devam

Problem	1-Bilim Çocuk	63	88,34	2	17,035	,000*	1-3	,104
Çözme	2-TRT Çocuk	25	77,94					
	3-Diğer	59	57,02					
Yenilikçilik	1-Bilim Çocuk	63	90,22	2	28,019	,000*	1-3	,181
	2-TRT Çocuk	25	86,24				2-3	
	3-Diğer	59	51,49					
Kendine	1-Bilim Çocuk	63	91,77	2	28,896	,000*	1-3	,187
Güven	2-TRT Çocuk	25	82,48				2-3	
	3-Diğer	59	51,43					
Ölçek Geneli	1-Bilim Çocuk	63	90,67	2	25,780	,000*	1-3	,165
	2-TRT Çocuk	25	82,68					
	3-Diğer	59	52,52					

Tablo 7'ye göre öğrencilerin girişimcilik eğilimi puanları, hem ÇGEE'nin tüm alt boyutlarında hem de ölçek genelinde düzenli takip ettikleri çocuk dergisine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi sınırı ,016 olarak kabul edilmiştir. Analiz sonucunda başarılı olma ve problem çözme alt boyutları ile ölçek genelindeki anlamlı farklılığın Bilim Çocuk dergisini takip edenlerle diğer dergileri takip eden öğrenciler arasında, Bilim Çocuk dergisini takip eden öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Yenilikçilik ve kendine güven alt boyutlarındaki farklılığın ise diğer çocuk dergilerini takip edenlerle Bilim Çocuk ve TRT Çocuk dergilerini takip eden öğrenciler arasında diğer dergileri takip eden öğrencilerin aleyhine olduğu belirlenmiştir. Pratikte anlamlılığın bir göstergesi olan etki büyüklüğü değerleri incelendiğinde yenilikçilik ve kendine güven alt boyutları ile ölçek genelindeki etkinin "geniş", başarılı olma ve problem çözme alt boyutlarındaki etkinin ise "orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde düzenli takip edilen çocuk dergisinin, girişimcilik eğilimi üzerinde oldukça etkili olduğu; bilim temalı çocuk dergisinin ise girişimcilik eğilimine oldukça önemli bir katkı yaptığı belirtilebilir.

Öğrencilerin bir aylık sürede okudukları kitap sayısının, girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8.

Öğrencilerin Girişimcilik Eğiliminin Bir Aylık Sürede Okunan Kitap Sayısına Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Kitap Sayısı	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1- Okumuyorum	29	226,90	4	68,871	,000*	1-5	,106
	2- Bir kitap	117	227,20				2-4	
	3- İki kitap	103	270,86				2-5	
	4- Üç kitap	109	302,56				3-5	
	5- Dört ve üzeri	258	372,08				4-5	
Problem Çözme	1- Okumuyorum	29	231,02	4	41,129	,000*	1-5	,061
	2- Bir kitap	117	253,14				2-4	
	3- İki kitap	103	264,85				2-5	
	4- Üç kitap	109	320,94				3-5	
	5- Dört ve üzeri	258	354,49					
Yenilikçilik	1- Okumuyorum	29	228,26	4	29,067	,000*	1-5	,041
	2- Bir kitap	117	256,61				2-5	
	3- İki kitap	103	299,26					
	4- Üç kitap	109	301,30					
	5- Dört ve üzeri	258	347,78					
Kendine Güven	1- Okumuyorum	29	210,83	4	42,812	,000*	1-5	,064
	2- Bir kitap	117	249,48				2-5	
	3- İki kitap	103	282,84				3-5	
	4- Üç kitap	109	308,49					
	5- Dört ve üzeri	258	356,49					
Ölçek Geneli	1- Okumuyorum	29	214,86	4	53,642	,000*	1-5	,081
	2- Bir kitap	117	237,96				2-4	
	3- İki kitap	103	278,43				2-5	
	4- Üç kitap	109	308,40				3-5	
	5- Dört ve üzeri	258	363,06				4-5	

*<,05

Tablo 8’de yer alan analiz sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin girişimcilik eğiliminin bir aylık sürede okudukları kitap sayısına göre ÇGEE’ nin tüm alt boyutlarında ve ölçek genelinde

anlamli farklılık gösterdiği görülmektedir. Tablodaki sıra ortalaması puanları, okunan kitap sayısı arttıkça girişimcilik eğiliminin de yükseldiğini göstermektedir. Anlamli farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmış ve bu karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi ,005 olarak kabul edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda başarılı olma alt boyutu ile ölçek genelindeki anlamlı farklılığın bir ayda dört ve üzeri sayıda kitap okuyan öğrencilerle diğer gruplar arasında; ayda üç kitap okuyan öğrencilerle bir kitap okuyan öğrenciler arasında fazla sayıda kitap okuyanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Problem çözme alt boyutundaki farklılığın bir aylık sürede dört ve üzeri sayıda kitap okuyan öğrencilerle hiç kitap okumayanlar ile ayda bir ve iki kitap okuyan öğrenciler arasında; ayda üç kitap okuyan öğrencilerle bir kitap okuyan öğrenciler arasında fazla kitap okuyanlar lehine olduğu görülmüştür. Yenilikçilik alt boyutundaki anlamlı farklılık, bir aylık sürede dört ve üzerinde sayıda kitap okuyan öğrencilerle kitap okumayan ve bir kitap okuyan öğrenciler arasında dört ve üzeri sayıda kitap okuyanlar lehinedir. Kendine güven alt boyutundaki farklılığın ise bir ayda dört ve üzeri sayıda kitap okuyan öğrencilerle kitap okumayan, bir ve iki kitap okuyan öğrenciler arasında dört ve üzeri sayıda kitap okuyanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Etki büyüklüğü değerleri incelendiğinde yenilikçilik alt boyutundaki etkinin “küçük”, diğer alt boyutlar ile ölçek genelindeki etkinin ise “orta” düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre kitap okumanın, öğrencilerin girişimcilik eğilimine önemli düzeyde katkı sağladığı ifade edilebilir.

Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin en çok tercih ettikleri kitap türüne göre farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9.

Girişimcilik Eğiliminin En Çok Tercih Edilen Kitap Türüne Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Kitap Türü	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1- Masal	36	337,21	4	55,207	,000*	1-2	,084
	2- Hikâye	150	230,39				2-3	
	3- Bilim Kurgu	46	432,77				2-4	
	4- Macera	355	319,89				2-5	
	5- Diğer	29	340,33					

Tablo 9.

Devam

Problem Çözme	1- Masal	36	321,54	4	69,833	,000*	1-2	,108
	2- Hikâye	150	219,16				1-3	
	3- Bilim Kurgu	46	446,53				2-3	
	4- Macera	355	325,49				2-4	
	5- Diğer	29	327,50					
Yenilikçilik	1- Masal	36	310,99	4	89,254	,000*	1-2	,141
	2- Hikâye	150	207,06				1-3	
	3- Bilim Kurgu	46	458,42				2-3	
	4- Macera	355	333,31				2-4	
	5- Diğer	29	288,53				3-5	
Kendine Güven	1- Masal	36	292,90	4	66,970	,000*	1-3	,103
	2- Hikâye	150	218,87				2-3	
	3- Bilim Kurgu	46	429,96				2-4	
	4- Macera	355	327,95				2-5	
	5- Diğer	29	360,72					
Ölçek Geneli	1- Masal	36	316,88	4	85,563	,000*	1-2	,133
	2- Hikâye	150	207,72				1-3	
	3- Bilim Kurgu	46	457,14				2-3	
	4- Macera	355	329,33				2-4	
	5- Diğer	29	328,64				2-5	

*,<,05

Tablo 9'a göre öğrencilerin tercih ettikleri kitap türü, girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı farklılık oluşturan bir değişkendir. Tabloda yer alan sıra ortalaması puanları incelendiğinde tüm alt boyutlarda ve ölçek genelindeki en yüksek puanın bilim kurgu, en düşük puanın ise hikâye türünü tercih eden öğrencilere ait olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte yenilikçilik alt boyutundaki etki büyüklüğü değeri "geniş", diğer alt boyutlar ile ölçek genelindeki etki büyüklüğü ise "orta" etki düzeyindedir. Bu bulgulara göre okumak için tercih edilen kitap türünün girişimcilik eğilimini anlamlı düzeyde etkilediği ve girişimcilik eğilimine en fazla katkıyı bilim kurgu türünün yaptığı söylenebilir.

Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin, gelecekte yapmayı düşündükleri mesleğe göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Girişimcilik Eğiliminin Meslek Tercihine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Kitap Türü	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark	Etki Büyüklüğü (η^2)
Başarılı Olma	1- Sağlık alanı	191	335,53	6	20,180	,003*	1-4	,023
	2- Öğretmen	69	298,45					
	3-Mühendis/Mimar	80	345,33					
	4-Polis/ Asker	95	253,23					
	5- Hukuk alanı	55	311,42					
	6- Spor alanları	34	259,29					
	7- Diğer	92	301,41					
Problem Çözme	1- Sağlık alanı	191	312,86	6	10,073	,122	-	,007
	2- Öğretmen	69	316,24					
	3-Mühendis/Mimar	80	342,56					
	4-Polis/ Asker	95	269,66					
	5- Hukuk alanı	55	318,84					
	6- Spor alanları	34	265,38					
	7- Diğer	92	313,29					
Yenilikçilik	1- Sağlık alanı	191	310,12	6	19,815	,003*	3-4	,023
	2- Öğretmen	69	275,14					
	3-Mühendis/Mimar	80	377,15					
	4-Polis/ Asker	95	271,43					
	5- Hukuk alanı	55	306,35					
	6- Spor alanları	34	281,03					
	7- Diğer	92	320,17					
Kendine Güven	1- Sağlık alanı	191	331,57	6	15,211	,019*	1-4	,015
	2- Öğretmen	69	305,97					
	3-Mühendis/Mimar	80	331,89					
	4-Polis/ Asker	95	254,21					
	5- Hukuk alanı	55	322,56					
	6- Spor alanları	34	275,19					
	7- Diğer	92	302,12					
Ölçek Geneli	1- Sağlık alanı	191	323,98	6	18,830	,004*	3-4	,021
	2- Öğretmen	69	298,24					
	3-Mühendis/Mimar	80	356,93					
	4-Polis/ Asker	95	254,57					
	5- Hukuk alanı	55	315,62					
	6- Spor alanları	34	261,29					
	7- Diğer	92	310,83					

* $<.05$

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin meslek tercihinin ÇGEE'nin problem çözme alt boyutu dışındaki alt boyutlarında ve ölçek genelinde anlamlı farklılığa neden olduğu görülmektedir. Başarılı olma ve kendine güven alt boyutundaki anlamlı farklılık sağlık alanını

tercih eden öğrencilerle asker/polis tercihinde bulunan öğrenciler arasındadır. Yenilikçilik alt boyutu ile ölçek genelindeki farklılık ise mühendis/mimar alanını tercih eden öğrencilerle polis/asker alanını tercih eden öğrenciler arasındadır. Mühendis/mimar alanını tercih eden öğrencilerin sıra ortalamaları ölçek genelinde ve alt boyutlarda diğer gruplardan daha yüksektir. Meslek olarak polis/asker tercihi yapan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ise genel olarak diğer gruplardan daha düşük düzeydedir. Anlamlı farklılığın görüldüğü alt boyutlarda ve ölçek genelindeki etki büyüklüğü değerleri “küçük” etki düzeyindedir. Meslek tercihinin girişimcilik eğilimi üzerinde güçlü bir şekilde olmasa da etkisinin bulunduğu belirtilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu Türkiye’de girişimci bireylerin yetişmesi anlamında oldukça değerlidir. Zira girişimcilik eğilimi bireylerin girişimcilik faaliyetlerine istekliliğinin bir göstergesidir ve kişilerin bu faaliyetlere yönelik kararlılığını ifade eder. Bireylerin küçük yaşta girişimcilik davranışlarını arzu etmesi, bu davranışı gerçekleştirmeye hazır olduğunun bilişsel temsili anlamına gelmektedir (Fayolle, Gailly ve Lassas-clerc, 2006). Küresel ölçekte her alanda rekabetçi bir ortamın olduğu günümüzde, bir ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde belirleyici rol üstlenen girişimcilik davranışına yönelik eğilim gelecek için ümit vericidir.

Araştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğu ancak bu farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin girişimcilik eğilimi, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu bulguyu destekler şekilde öğrencilerin cinsiyetlerinin girişimcilik eğilimi ile ilişkili olmadığını rapor eden çalışmalar bulunmaktadır (Eroğlu, Devci ve Bayır, 2020; Özcan, Çeltek, Sönmez ve Kırım 2018; Yurtseven 2020). Buna karşın Arcagök (2016) çalışmasında ilkökul dördüncü sınıf kız öğrencilerin girişimcilik becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Karademir, Balbağ ve Çemrek (2018), öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin girişimcilik düzeylerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Kılıç, Keklik ve Çalış (2012) girişimci kişilik özellikleri bakımından erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yenilikçi olduğunu, Avşar (2007) ise erkek öğrencilerin risk alma eğiliminin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonucu ile literatür bulgularının çeşitlilik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada okul öncesi eğitim alan öğrencilerin almayanlara göre daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Duffy’e (1998) göre okul öncesi dönem olarak nitelendirilen yaşamın ilk altı yılında insan gelişiminin

yüzde sekseni tamamlanır. Bu nedenle okul öncesi eğitimin bireyin gelecekte ortaya çıkacak kişisel özelliklerinde etkili olabileceği vurgulanmaktadır (Zigler ve Muenchow, 1992). Bu çalışma, okul öncesi eğitimin başarılı olma, problem çözme, yenilikçilik ve kendine güven anlamında öğrencileri desteklediğini göstermektedir. Başka bir ifadeyle okul öncesi eğitimin bireyin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği ve girişimci kişilik özelliklerine sahip bireylerin yetişmesine katkı sağladığı söylenebilir. Bazı araştırmalar okul öncesi eğitimin, akıl yürütme, yaratıcılık ve hayal gücü gelişimini desteklediğini, bireyin kendine güvenli bağımsız bir kişilik kazanmasında önemli bir rol oynadığını belirtmektedir (Pagani vd. 2003; Yazar, Çelik ve Mehmet, 2007). Yine okul öncesi dönemde alınan eğitimin, çocukların gelecek yaşamlarındaki sosyal beceri ve akademik başarı kazanma anlamında önemli olduğu vurgulanmaktadır (Niles, 2004). Literatürde okul öncesi eğitimin olumlu yansımaları olarak belirtilen bu beceriler girişimci kişiliği oluşturan özellikler olarak nitelendirilebilir.

Araştırmada ele alınan anne ve baba öğrenim durumları değişkenlerine göre öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin bir farklılık göstermediği ve anne-baba öğrenim durumlarının girişimcilik eğilimini etkilemediği belirlenmiştir. Literatürde farklı yaş grupları ile yapılan birçok çalışma bu bulguyu destekler niteliktedir. İlkokul öğrencileri (Yurtseven, 2020), lise öğrencileri (Ulucan, 2015) ve üniversite öğrencileri (Karademir, Balbağ ve Çemrek, 2018) ile yapılan çalışmalarda anane-baba öğrenim durumunun girişimcilik eğilimini etkilemediği belirlenmiştir. Buna karşın Eroğlu (2019) çalışmasında ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ile anne-baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark tespit etmiş, Ceviz vd. (2016) ise anne eğitim durumunun öğrencilerin girişimcilik düzeyini etkilemediği, baba eğitim durumunun ise etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmada ailesinin aylık geliri 6001 TL ve üzeri olan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin aylık geliri daha düşük olan diğer gruplardan daha yüksek ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç ailenin aylık gelirin öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili bir değişken olduğunu göstermektedir. Yüksek gelirli ailelerin sağladığı imkânlar öğrencilerde başarılı olma, kendine güvenme, yaratıcı olma, yeniliklere açık olma ve risk alabilme gibi özelliklere katkı sağlayabilir. Gelir düzeyi yüksek olan aileler çocuklarına daha fazla sosyal ortamlar oluşturabilir. Örneğin bu öğrenciler daha fazla alan gezileri, projeler ve çeşitli organizasyonlara katılma fırsatı yakalayabilir. Tüm bu faktörler girişimciliği besleyen faaliyet ve özelliklerdir. Bu durum aile gelir düzeyi yüksek öğrencilerin girişimcilik eğiliminin de yüksek çıkma nedeni olarak değerlendirilebilir. Cordea'nın (2014) araştırma bulgularına göre ders dışı sosyal etkinlikler, öz güveni geliştirir ve yeni iş fırsatlarına dâhil olmak için gerekli becerileri sağlar. Yani öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımı girişimcilik ruhunu besler. Benzer şekilde Avşar (2007), ailesi yüksek gelire sahip olan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin daha yüksek

olduğunu belirlemiş ve bunun nedeni olarak öğrencilerin ailelerinin kendilerine destek olacağını düşünmelerini göstermiştir. Athayde (2012) ise öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre girişimciliklerinde anlamlı farklılıklar olduğunu belirlemiştir. Bazı çalışmalarda ise girişimcilik eğilimi ile ailenin sosyoekonomik durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (Pan ve Akay, 2015; Yurtseven 2020).

Araştırmada kitap okuma sıklığı, tercih edilen kitap türü ve düzenli takip edilen dergi gibi öğrencilerin okuma yaşantıları ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Düzenli olarak Bilim Çocuk ve TRT Çocuk dergisini takip eden öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin diğer dergileri takip edenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu ve aralarında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Özellikle Bilim Çocuk dergisini takip etmenin girişimcilik eğilimi üzerinde oldukça etkili (geniş etki büyüklüğünde) olduğu belirlenmiştir. Bu durumda öğrencilerin düzenli dergi takip etmelerinin, özellikle bilim temalı çocuk dergisi takip etmelerinin girişimcilik eğilimini olumlu etkileyen faktörlerden olduğu söylenebilir. Bilim Çocuk dergisi gibi bilim temalı dergilerde bilim dünyasından ve teknolojik gelişmelerden güncel haberler, bilim insanların tanıtımı, öğrencilerin basit malzemelerle gerçekleştirebilecekleri bilimsel etkinlikler ve uzayı tanıtıcı bilgiler öğrencilerin dikkatini çekecek renk, çizgi, karikatür ve çeşitli görsellerle verilmektedir. Bu dergilerin amacı; bilimi küçük yaşlarda sevdirmeye, araştırma yapma, soru sorma, merak etme ve okuma isteği uyandırma, bilimsel yaratıcılığı geliştirme ve buluş yapmaya özendirme (https://bilimcocuk.tubitak.gov.tr). Ekici (2017), çalışmasında bilim dergilerini takip eden öğrencilerin sorgulama algılarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Ayrıca bilim temalı dergilerin, öğrencilerin zihinlerinde merak uyandırarak onları düşünmeye yönlendirdiğini ve böylece merak ettikleri olaylara ilişkin bilgileri eğlenerek öğrenebilmelerinin sorgulama algılarındaki gelişimin nedeni olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin yapıcı bir şekilde değer yaratarak ilgi ve merakları doğrultusunda eğlenerek öğrenmelerine izin vermek, onların istenen öğrenme çıktısını elde etmelerini destekleyerek bir deneyim yoluyla girişimcilik bilgilerini geliştirmelerini ve öğrenmelerini sağlar (Morselli, 2018). Benzer şekilde Tanır (2020) bilimsel yaratıcılığı yüksek olan öğrencilerin düşük olan öğrencilere göre bilimsel dergileri daha fazla takip ettiklerini tespit etmiştir. Girişimci birey aynı zamanda iyi bir gözlemcidir. Bu gözlem kimi zaman gerçek ortamda olmakla birlikte öğrenciler bilimsel dergilerde bilim, teknoloji, buluş gibi kavramları ve gerçekleri okuyup öğrendiklerini yansıtıcı düşünceyle yansıtabilirler. Bu bağlamda bilim temalı dergiler öğrencilerin; yaratıcılık, hayal gücünü kullanma, eleştirel düşünme, kendine güven, başarılı olma, yeniliklere açık olma gibi özelliklerine önemli katkılar sağlayabilir. Bu özelliklerin girişimcilik ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle aynı zamanda öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin de olumlu etkileneceği düşünülebilir.

Araştırmada öğrencilerin okuma yaşantıları ile ilgili olarak girişimcilik eğilimini etkileyen diğer bir faktörün tercih edilen kitap türü olduğu belirlenmiştir. Bilim kurgu türü kitapları okumayı tercih edenlerin girişimcilik eğilimi en yüksek iken hikâye türünü tercih edenlerinki en düşük düzeyde bulunmuştur. Okumak için tercih edilen kitap türünün girişimcilik eğilimini anlamlı düzeyde etkilediği ve girişimcilik eğilimine en fazla katkıyı bilim kurgu türünün yaptığı belirlenmiştir. Bu durum araştırmanın bir diğer sonucu olan, bilim temalı dergi takip etmenin girişimcilik eğilimine olumlu etkisiyle paralellik göstermektedir. Bilim kurgu yazı türü bilime dayanır ve yakın ya da uzak gelecek ile ilgili öykülerin, olağanüstü şeylerin bilim ve teknoloji unsurları ile olabirliğini göz önüne serer (Göker ve Asutay, 2020). Teknoloji, bilim, yaratıcı düşünme, hayal gücü ve yenilikçi düşünme bilim kurgunun temel kavramları olarak değerlendirildiğinde bunların öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine olumlu etkisi olabileceği düşünülebilir. Nitekim Orçan ve İnceç (2015) de çalışmalarında bilim kurgu türü hikâyelerin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinde etkili olduğunu belirlemişlerdir.

Çalışmada öğrencilerin kitap okuma sıklığının girişimcilik eğilimini anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerin bir aylık sürede okudukları kitap sayısına göre girişimcilik eğilimlerinin değiştiği, okunan kitap sayısı arttıkça girişimcilik eğiliminin de yükseldiği görülmüştür. Elde edilen bu sonuca göre kitap okumanın, öğrencilerin girişimcilik eğilimine önemli düzeyde katkı sağladığı söylenebilir. Ortaş'a (2014) göre bireyin düşünsel, yaratıcı ve öz güvenli yetişmesindeki en etkili unsurlardan biri okumadır. Okuma yeni fikirlerin oluşmasına katkıda bulunur ve okuduğunu eleştirel gözle değerlendiren kişiler başarılı ve üretken olabilir. Nitekim Yetgin ve Katrancı (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin bir aylık sürede okudukları kitap sayısı arttıkça eleştirel düşünme becerilerinin de anlamlı düzeyde farklılaştığı rapor edilmiştir. Bazı araştırmalar okuma ile öğrencilerin kavrama, analiz, sentez ve değerlendirme yapma, olaylar arasında mantıklı ilişkiler kurma, eleştirel düşünme, karar verebilme, demokratik, özgür ve yaratıcı düşünme gibi beceriler kazandığını belirtmektedir (Karakılıç ve Arslan, 2018; Yılmaz, 2012). Bazı araştırmalarda ise okumanın problem çözme becerisini geliştirdiği yönünde bulgular mevcuttur (Fuchs ve Fuchs, 2002; Österholm, 2007). Literatürde okuma ile ilgili verilen bu etkileri destekler şekilde öğrencilerin okuma düzeylerinin başarılı olma, problem çözme, yaratıcı ve yenilikçi düşünme, kendine güvenme gibi becerilerini desteklediği ve böylece girişimcilik eğilimlerine önemli katkı sağladığı değerlendirilebilir.

Öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile ilişkili olduğu belirlenen bir diğer demografik özellik ise meslek tercihi olmuştur. Mühendislik/mimarlık alanını tercih eden öğrencilerin girişimcilik eğilimi en yüksek düzeyde iken polis/asker meslek grubu tercihi yapan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin en düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Gruplar arası anlamlı farklılıklar meslek tercihinin girişimcilik eğilimi üzerinde güçlü bir şekilde olmasa da etkisinin bulunduğunu

göstermektedir. Genel olarak mühendislik/mimarlık meslekleri diğer meslek gruplarına göre problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve hayal gücünü kullanmayı gerektiren yenilikçilik odaklı meslekler olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu mesleklerin günümüzde daha çok özel sektöre bağlı olarak kendi işini kurma eğiliminde kişiler tarafından tercih edildiği söylenebilir. Bu bağlamda mühendislik/mimarlık mesleklerini tercih eden öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin de yüksek olduğu düşünülebilir. Zira problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcı ve yenilikçi düşünme gibi beceriler girişimciliği oluşturan bileşenlerdir (Çelik, Bacanak ve Çakır, 2015; Deveci ve Çepni, 2014). Ayrıca bazı araştırmalarda kariyer seçiminin girişimcilik eğiliminde etkili olduğu, ilerde kendi işini kurma ve özel sektörde çalışma hedefi olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu belirtilmiştir (Çuhadar ve Altinel, 2016; Türkmen ve İşbilir, 2014). Bu bulgular mevcut çalışmadaki bulguyu destekler niteliktedir.

Sonuç olarak; ilkökul dördüncü sınıf öğrencileri için okul öncesi eğitim alma ve bilim temalı dergi takip etme durumu ile kitap okuma sıklığı, okunan kitap türü, tercih edilen meslek ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin girişimcilik eğiliminin belirleyicisi olduğu, cinsiyet ve anne-baba öğrenim durumunun ise girişimcilik eğiliminde etkisinin olmadığı söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Okul öncesi eğitimin girişimcilik eğilimine katkı sağladığı dikkate alınarak, girişimcilik kültürünün gelişmesi için çocukların tamamının okul öncesi eğitim alması sağlanmalıdır.

2. Kitap okuma sıklığı, bilim temalı dergi takip etme ve bilim kurgu kitaplarının girişimcilik eğilimine olumlu yansımaları düşünüldüğünde, küçük yaşlardan itibaren öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma, bilim temalı dergi takip etme ve bilim kurgu kitaplarını okuma imkânları sağlanabilir.

3. İç Anadolu'daki bir ilde ve ilkökul dördüncü sınıf öğrencileriyle yapılan bu çalışma farklı bölgelerden katılacak iller ve geniş örneklem grubu ile gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Anwar, S. T. (2017). Alibaba: Entrepreneurial growth and global expansion in B2B/B2C markets. *Journal of International Entrepreneurship*, 15(4), 366-389.

Arcagök, S. (2016). *Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki özerklik desteği algılarının motivasyon, girişimcilik ve yaratıcılık ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Athayde, R. (2012). The impact of enterprise education on attitudes to enterprise in young people: An evaluation study. *Education & Training*, 54, 709-726.

- Avrupa Komisyonu. (2015). *Entrepreneurship education: A road to success*. Compilation of Evidence on Impact of Entrepreneurship Education Strategies and Measures. Belgium: EU, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8565/attachments/1/translations/.../pdf>
- Avşar, M. (2007). *Yüksek öğretimde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması, Çukurova Üniversitesi'nde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Azizi, M., & Mahmoudi, R. (2019). Learning outcomes of entrepreneurship education: Entrepreneurship education for knowing, doing, being, and living together. *Journal of Education for Business*, 94(3), 148-156.
- Balaban, Ö., & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Börü, D. (2006). *Girişimcilik eğilimi: Marmara Üniversitesi işletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No.733.
- Bozkurt, Ö. (2006). Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bozkurt, Ö., & Erdurur, K. (2013). Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimindeki etkisi: Potansiyel girişimciler üzerinde bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 57-78.
- Burdus, E. (2010). Fundamentals of entrepreneurship. *Revista de Management Comparat Internațional*, 11(1), 33-42.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ceviz, N. Ö., Tektaş, M., Yayla, A., Tektaş, N., Sarıkaş, A., & Polat, Z. (2016). Meslek yüksekokullarında öğrenim gören gençlerin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(37), 319-331.
- Cordea, C. (2014). The role of extracurricular activities and their impact on learning process. *The Annals of the University of Oradea*, 23(1), 1143-1148.
- Çelik, H., Bacanak, A., & Çakır, E. (2015). Development of science laboratory entrepreneurship scale. *Journal of Turkish Science Education*, 12(3), 65-78.
- Çuhadar, M., & Altinel, M. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin analizi: Ortaöğretim öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Turizm Akademik Dergisi*, 3(2), 1-14.

- Damar, A. (2015). *Girişimci kişilik özelliklerinin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkisi: Sannio Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi'nde karşılaştırmalı bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Deveci, İ., & Çepni, S. (2014). Fen bilimleri öğretmen eğitiminde girişimcilik. *Journal of Turkish Science Education*, 11(2), 161-188.
- Duffy, B. (1998). *Fostering creative development. A Curriculum development handbook for early childhood educators stoke on trent*. London: Trentham Books.
- Ekici, D. İ. (2017). Ortaokul öğrencilerinin bilimsel sorgulama becerileri algılarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 497-516.
- Eroğlu, S. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde girişimcilik becerisi kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Eroğlu, S., Deveci, H., & Bayır, Ö. G. (2020). Ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği'nin geliştirilmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(4), 1204-1224.
- Fayolle, A., Gailly, B., & Lassas-lerc, N. (2006). Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: a new methodology. *Journal of European industrial training*, 30(9), 701-720.
- Fuchs, L. S. & Fuchs, D. (2002). Mathematical problem-solving profiles of students with mathematics disabilities with and without comorbid reading disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 35(6), 564-574.
- Göker, N., & Asutay, H. (2020). Türk gençlik yazın türünde bilim kurgu türü: 'Barış Müstecaplıoğlu'nun Osmanlı Cadısı adlı eseri. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), 112-123.
- Herrmann, K., Hannon, P., Cox, J., Ternouth, P., & Crowley, T. (2008). *Developing entrepreneurial graduates: Putting entrepreneurship at the centre of higher education*. London: NESTA.
- Jang, Y., Hadley, B., Son, J., & Song, C. (2019). Determinants of students' entrepreneurial intention to compete in a fast-pitch competition. *Journal of Education for Business*, 94(6), 359-368.
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., & Çemrek, F. (2018). Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 177-200.
- Karakılıç, S., & Arslan, S. (2018). Kitap okumanın öğrencilerin matematik başarıları ve problem çözme becerisi üzerine etkisi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 10(2), 456-475.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, R., Keklik, B., & Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İİBF işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423-435.
- Koh, H. C. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong Kong MBA students. *Journal of Managerial Psychology*, 11(3), 12-25.
- Krueger Jr, N. F. (2007). What lies beneath? The experiential essence of entrepreneurial thinking. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(1), 123-138.
- Marangoz, M. (2013). *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- MEB (2018). *İlkokul ve Ortaokul Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıf) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Morselli, D. (2018). Teaching a sense of initiative and entrepreneurship with constructive alignment in tertiary non-business contexts. *Education+Training*, 60(2), 122-138.
- Mwakujonga, J., & Bwana, K. M. (2013). Specializing in entrepreneurship field of study on entrepreneurial intentions of university students. *Journal of Education and Practice*, 4(9), 116-127.
- Niles, D. M. (2004). *Does early childhood intervention affect children's social and emotional development?* Doctor of Philosophy, University of Wisconsin Madison.
- Norris, P. (2009). Political activism: New challenges, new opportunities. In C. Boix & S. C. Stokes (Eds.), *The Oxford handbook of comparative politics*. New York: Oxford University Press.
- Orçan, A., & İngeç, Ş. K. (2015). Fizik öğretiminde çizgi-roman tekniği ile geliştirilen bilim-kurgu hikâyelerinin yaratıcı düşünme becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 628-643.
- Ortaş, İ. (2014). Türkiye ve dünyada kitap okuma değerlerinin karşılaştırması ve sosyal yaşamımıza etkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(3), 323-337.
- Ozaralli, N., & Rivenburgh, N. K. (2016). Entrepreneurial intention: antecedents to entrepreneurial behavior in the USA and Turkey. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 6(1), 1-32.
- Österholm, M. (2007). A reading comprehension perspective on problem solving. In C. Bergsten & B. Grevholm (Eds.), *Developing and researching quality in mathematics teaching and learning*. Proceedings of MADIF 5, the 5th Swedish Mathematics Education Research Seminar (pp. 136- 145). Linköping, Sweden: SMDF.

- Özcan, B., Çeltek, E., Sönmez, N., & Kırım, B. (2018). Girişimci kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisi: Kocaeli Üniversitesi örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 18, 37-54.
- Özdemir, L. (2015). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 41-65.
- Pagani, L., Larocque, D., Tremblay, R., & Lapointe, P. (2003). The impact of junior kindergarten on behaviour in elementary school children. *International Journal of Behavioral Development*, 27(5), 423-427.
- Pan, V., & Akay, C. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 10(2), 125-138.
- Ruskovaara, E., & Pihkala, T. (2013). Teachers implementing entrepreneurship education: Classroom practices. *Education+Training*, 55(2), 204-216.
- Samydevan, V., Mohd Amin, M. R. B., & Piaralal, S. K. (2021). Determinants of entrepreneurial intention among school students in Malaysia: An empirical study. *Journal of Education for Business*, 96(6), 359-365.
- Tanır, H. (2020). Ortaokul öğrencilerinin bilimsel yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörler üzerine nitel bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 35-50.
- Tican, C. (2019). Pre-service primary school and pre-school teachers' perception of individual entrepreneurship and opinions about their creative thinking tendency. *International Journal of Educational Methodology*, 5(4), 591-606.
- Türkmen, M., & İşbilir, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 18-28.
- Ulucan, S. (2015). *Girişimcilik eğiliminin ve girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin analizi: Ortaöğretimde lise 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde bir uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yazar, A., Çelik, M., & Kök, M. (2007). Okul öncesi eğitimde yaratıcı dramın çocuğun gelişim alanlarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 15-21.
- Yetgin, A., & Katrancı, M. (2020). İlkokul öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(4), 81-91.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2012). Okuma alışkanlığının okul başarısına etkisi: Ankara Keçiören Atapark İlköğretim Okulu öğrencileri üzerine bir araştırma. Ö. Külcü, T. Çakmak ve N. Özel (Ed.), *Prof. Dr. K. Gülbün Baydur'a armağan içinde* (s. 209-218). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Yurtseven, R. (2020). *İlkokulda girişimcilik öğretim programının tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yurtseven, R., & Ergün, M. (2018). Çocuklar için girişimcilik eğilimleri envanterinin (ÇGEE) geliştirilmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(5), 125-145.
- Zigler, E., & Muenchow, S. (1992). *Head start: The inside story of America's most successful educational experiment*. New York, NY: Basic Books.